

UPPSALA UNIVERSITET
Statskunskap B
Vårterminen 2010

Ungdomsråd som framgångsrik demokratisk innovation

En studie av ungdomsrådet i Mora kommun

Författare: Karin Ahnfelt
Malena Sedvallsson
Handledare: Mattias Sigfridsson

1. Inledning	3
1.1 Syfte och frågeställning	4
2. Teori	4
3. Vad är ett ungdomsråd?	8
4. Metod och material	9
5. Resultat	12
5.1 Presentation av intervjupersoner.....	12
5.2 MURs organisation	12
5.3 Mål och syfte med MUR.....	14
5.4 Vilka driver MUR och vilket stöd finns från politiker och tjänstemän?.....	14
5.5 Hur försöker MUR påverka och driva sina frågor?	16
5.6 Politiker och tjänstemäns medvetenhet om och kontakter med MUR.....	16
5.7 Demokratidagar och hörringar	17
5.8 Vilka frågor driver MUR?	19
5.9 MURs inflytande.....	22
5.10 Är MUR representativt för ungdomar i Mora?	24
6. Diskussion och slutsatser	24
7. Källförteckning	28
8. Bilaga	31
8.1 Intervjuguide	31

1. Inledning

Regeringens mål med ungdomspolitiken är att alla ungdomar ska ha verklig tillgång till välfärd och inflytande.¹ Frågan är dock vilka möjligheter till inflytande som finns för Sveriges ungdomar då en stor del av dem är under 18 år och därmed saknar rösträtt. Trots att de politiska beslut som tas i allra högsta grad påverkar deras liv har de ingen formell rätt att vara med och välja beslutsfattare och inte heller någon möjlighet att senare utkräva ansvar av dem. Av de ungdomar som faktiskt har rösträtt är det heller inte alla som utnyttjar den möjligheten till politiskt inflytande. Ungdomar deltar i lägre utsträckning än äldre i allmänna val, och trots att det var en uppgång i valet 2006 så är ungas valdeltagande fortfarande lägre än vad det var i början av 1990-talet.² Dessutom är färre ungdomar medlemmar i politiska partier på 2000-talet jämfört med på 1980-talet.³

Mot bakgrund av detta har ungdomsråd inrättats på flera håll i landet. Från början var syftet med att inrätta ungdomsråd att främja ungas inflytande, men på senare år har detta utvecklats och innefattar nu även ett demokratiperspektiv. Ungdomsråden ska dels medverka till att ungdomars inflytande ökar och dels bidra till att lösa demokratiska problem, såsom sjunkande valdeltagande och en allt svagare partianknytning.⁴

I den ungdomspolitiska propositionen 2004/05:2 välkomnas kommunerna att skapa ungdomspolitiska handlingsplaner och att inrätta olika inflytandeforum för ungdomar just för att öka ungdomarnas inflytande och delaktighet på den kommunala nivån.⁵ Huruvida ungdomsråd faktiskt möjliggör större inflytande för ungdomar råder det dock delade meningar om. Därför vore det intressant att undersöka vad som behövs för att ett ungdomsråd på ett framgångsrikt sätt ska kunna uppfylla förväntningarna om att öka ungdomars tillgång till inflytande.

¹ Integrations- och jämställdhetsdepartementet, "Mål och budget för ungdomspolitiken".

² *Ung idag 2009. En beskrivning av ungdomars villkor*, Ungdomsstyrelsen (2009) s. 94 f.

³ SCB, "Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF)." "Tabell MA 1. Medlem i politiskt parti. Personer 16-84 år."

⁴ Ljungberg, Elisabet – Norling, Anna. "Ungdomsråd – socialisation och revolution på samma gång" i SOU 2001:48, s. 513.

⁵ Regeringens proposition 2004/05:2, s. 38.

1.1 Syfte och frågeställning

Vi vill undersöka under vilka förutsättningar ungdomar har möjlighet att påverka politiken och samhällsutvecklingen i sin kommun genom ett ungdomsråd samt på vilket sätt denna påverkan kan gå till. Vår frågeställning lyder:

- Hur och under vilka förutsättningar har ungdomsråd möjlighet att utgöra ett effektivt medel för politiskt inflytande?

2. Teori

Det har under en lång tid förts en diskussion om de utmaningar som demokratin står inför. Valdeltagandet sjunker, allt färre engagerar sig i politiska partier och politiker och de politiska institutionerna tappar förtroende hos medborgarna.⁶ Det beror förmodligen inte på att dagens politiska ledare skulle ta sämre eller mindre kloka beslut än tidigare beslutsfattare, utan snarare på att medborgarnas värderingar och attityder har förändrats, samt att kontakten mellan medborgare och politiker har försämrats. Detta har i sin tur lett till krav på att medborgarna ska få större tillgång till den politiska arenan och på att den politiska beslutsprocessen ska förändras. Undersökningar visar att medborgarna vill ha större möjlighet att påverka politiken.⁷

För att bevara den representativa demokratins legitimitet och öka medborgarnas intresse för och deltagande i det demokratiska beslutsfattandet har det på senare tid gjorts allt fler försök till olika åtgärder⁸ för att som Åsa Bengtsson uttrycker det ”få ett till synes sjunkande skepp på rätt köl igen”.⁹ Hon väljer att kalla sådana åtgärder som pågår runt om i världen för demokratiska innovationer och delar in dem i fyra olika kategorier. Vad de har gemensamt är att försöka möjliggöra för medborgarna att påverka politiken på andra sätt än via val eller politiska partier.¹⁰

Den första kategorin är rådgivande innovationer vilka handlar om att föra fram medborgarnas åsikter och önskemål till politikerna utan att ge medborgarna en roll i det faktiska beslutsfattandet.¹¹ Medbeslutande innovationer är den andra kategorin och innebär att

⁶ Bengtsson, Åsa. *Politiskt deltagande* (2008) s. 203.

⁷ *Ibid.*, s. 166 f.

⁸ *Ibid.*, s. 161.

⁹ *Ibid.*, s. 162.

¹⁰ *Ibid.*, s. 203.

¹¹ *Ibid.*

medborgarnas åsikter och önskemål inte bara förs fram utan även att medborgarna har möjlighet att påverka den politiska dagordningen och beslutsfattandet genom att de ges direkt beslutanderätt i vissa frågor.¹² Den tredje kategorin är deliberativa innovationer vilka går ut på att den politiska diskussionen ska bli bättre genom att diskussionen medborgare emellan fördjupas.¹³ Här är det formen för medborgarnas engagemang, och inte deras inflytande över besluten, som står i centrum.¹⁴ Den fjärde kategorin är direktdemokratiska innovationer och handlar om att öka medborgarnas direkta makt genom till exempel folkomröstningar.¹⁵

Bengtsson menar att de rådgivande innovationerna är en demokratiutvecklande åtgärd som ökar i omfattning. De kan se ut på olika sätt och hon delar in dem i ytterligare tre undergrupper: rådgivning i specifika ärenden (till exempel brukarråd inom skola, vård och omsorg), allmän rådgivning (till exempel opinionsundersökningar) och rådgivning från särskilda samhällsgrupper. Rådgivning från särskilda samhällsgrupper handlar om att öka jämlikheten i det demokratiska systemet genom att ta i beaktning de medborgares åsikter som har svårare att nå fram till politikerna via de traditionella kanalerna. Det handlar alltså om att ta tillvara intressen från grupper som annars kan vara underrepresenterade på grund av exempelvis kön eller ålder. Ett exempel på en grupp medborgare som är underrepresenterade i politiska sammanhang är ungdomar, varför ungdomsråd ofta används som en rådgivande innovation för att möjliggöra inflytande även för dem.¹⁶

Även i Sverige står demokratin inför utmaningar, inte bara på nationell nivå utan även på lokal nivå: valdeltagandet minskar¹⁷ och partianknytningen likaså samtidigt som förtroendet för politikerna i kommunerna försämras.¹⁸ För att råda bot på detta använder landets kommuner sig av olika demokratiska innovationer, eller kommunala demokratiprojekt, demokratiexperiment och demokratiförnyelse som det också kan kallas.¹⁹ Syftet är att öka medborgarnas delaktighet, deltagande och inflytande på den kommunala nivån.²⁰ Det kan antingen handla om att försöka förändra de redan existerande representativa organen eller att

¹² Ibid., s. 181 f.

¹³ Ibid., s. 189 f.

¹⁴ Ibid., s. 174.

¹⁵ Ibid., s. 204.

¹⁶ Ibid., ss. 174-178.

¹⁷ SCB, Demokratistatistik rapport 8, *Demokratistatistik 2008*, s. 26.

¹⁸ Montin, Stig. *Moderna kommuner* (2004) s. 141.

¹⁹ Montin, Stig. *Moderna kommuner* (2004) s. 145. Wide, Jessika – Gustafsson, Gunnel. *Lokal demokrati i förändring. En översikt*. (2001) s. 61.

²⁰ Montin, Stig. *Moderna kommuner* (2004) s. 145.

etablera olika former av brukar- och medborgarinflytande vid sidan av dessa.²¹ Stig Montin presenterar en indelning av svenska kommunala demokratiförnyelser utifrån vilken orientering förnyelsen har. Den första gruppen kallar han allmänt medborgarorienterade förnyelseprojekt vilket kan handla om folkomröstning eller att medborgarna har möjlighet att lämna förslag till kommunfullmäktige.²² I territoriellt orienterade förnyelseprojekt försöker kommunen öka engagemanget och deltagandet hos medborgarna i ett avgränsat geografiskt område. Det kan röra sig om exempelvis stadsdelsnämnder eller partiopolitiska nämnder.²³ Den tredje gruppen är funktionellt orienterade förnyelseprojekt vilket innebär att brukarinflytandet och valfriheten ska ökas inom vissa verksamheter i kommunen.²⁴ Slutligen finns också förnyelseprojekt som riktar sig mot vissa medborgargrupper som till exempel invandrare eller ungdomar. Montin menar att ungdomar och politik på senare tid har blivit ett alltmer uppmärksammat problem och därför har allt fler kommuner försökt att engagera ungdomar mer i den kommunala politiken. Montin tar upp ungdomsråd som ett exempel på detta.²⁵

Bengtsson och Montin är alltså överens om att ungdomsråd kan kategoriseras som demokratiska innovationer eller förnyelser som riktar sig mot specifika medborgargrupper. Frågan är dock huruvida sådana demokratiska innovationer är ett lyckat sätt att främja den lokala demokratin. Leder exempelvis ungdomsråd till att ungdomar får möjlighet att uttrycka sina önskemål och intressen och att politikerna tar tillvara på dem i det faktiska beslutsfattandet? Bengtsson menar att risken finns att de olika typerna av demokratiska innovationer används för skapa en illusion av ökat medborgarinflytande för att på det sättet öka legitimiteten för det politiska systemet.²⁶ Hon refererar till exempel en studie som har visat att det ofta upplevs som att beslutsfattare använder rådgivande organ för att legitimera det rådande systemet och redan fattade beslut och att de inte tar hänsyn till de åsikter som framförs av de rådgivande organen. Effekten kan då istället bli att deltagarnas inställning till och förtroende för det rådande systemet försämras än mer.²⁷

²¹ Wide, Jessika – Gustafsson, Gunnel. *Lokal demokrati i förändring. En översikt.* (2001) s. 61.

²² Montin, Stig. *Moderna kommuner* (2004) ss. 145-149.

²³ *Ibid.*, s. 155.

²⁴ *Ibid.*, s. 145.

²⁵ *Ibid.*, s. 160 f.

²⁶ Bengtsson, Åsa. *Politiskt deltagande* (2008) s. 204.

²⁷ *Ibid.*, s. 180.

Utifrån de relativt få forskningsresultat som presenterats går det att utläsa en viss tveksamhet kring huruvida ungdomsråd är ett framgångsrikt sätt att öka ungas delaktighet i och inflytande över den kommunala politiken. Som Ungdomsstyrelsen skriver i sin rapport *Lika olika som lika* finns det inte tillräckligt med forskning som visar att ungdomsråd eller andra typer av särskilda inflytandeforum för unga skulle leda till en bättre ungdomspolitik på den lokala nivån än de påverkansmöjligheter som redan finns i kommunen och är öppna för alla medborgare. Här kritiserar snarast kommunernas satsningar på att etablera särskilda kanaler för inflytande för ungdomar i syfte att öka deras deltagande och möjlighet till påverkan, och slutsatsen är att kommunerna istället bör satsa på att utveckla och förbättra former för dialog som är öppna för medborgare i alla åldrar. Ungdomsstyrelsen påpekar också att tidigare utredningar visat att kommuner ibland inrättar ungdomsråd för sakens skull, men att det saknas både plan för dess roll i den kommunala strukturen samt syfte och mål med verksamheten.²⁸ Till och med Sveriges ungdomsråd, den nationella intresseorganisationen för ungdomsråd, uttrycker en viss tveksamhet inför att ungdomsråd skulle vara ett bra sätt att öka ungdomars politiska deltagande och menar att ungdomar på det sättet riskerar att stängas ute från det vanliga politiska deltagandet då de hänvisas till särskilda former där deras möjlighet till inflytande och påverkan inte är lika stor eller begränsad till vissa områden.²⁹

I SOU 2001:48 presenteras resultatet av studien ”Ungdomsråd – socialisation och revolution på samma gång” där författarna Elisabet Ljungberg och Anna Norling har undersökt om ungdomsråd bidrar till att öka ungdomars kunskap om samt deltagande och inflytande i den kommunala demokratin, genom att analysera erfarenheterna av ungdomsråd i fyra strategiskt utvalda kommuner i Sverige.³⁰ Bland annat betonas den ansvarige kommunala tjänstemannens avgörande uppgift för huruvida ungdomsrådets verksamhet kommer att lyckas eller ej.³¹ Slutsatsen som dras i SOU 2001:48 är att ungdomsråd kan vara ett sätt att öka ungdomars deltagande och inflytande i den kommunala politiken, men att det inte kan ses som den enda och alltid fungerande lösningen på problemet med att unga engagerar sig allt mindre i kommunala frågor.³²

²⁸ *Lika olika som lika – om former för lokalt ungdomsinflytande*, Ungdomsstyrelsen (2009) s. 49 f.

²⁹ *Ungdomar i demokratin. En rapport om ungdomars politiska deltagande*, Sveriges ungdomsråd (2009) s. 81 f.

³⁰ SOU 2001:48, s. 370.

³¹ *Ibid.*, s. 377.

³² *Ibid.*, s. 380.

Mot bakgrund av den tveksamhet som finns kring huruvida demokratiska innovationer faktiskt ger medborgarna ökat inflytande, den kritik som ges mot att etablera särskilda kanaler för ungdomars inflytande samt det faktum att ungdomsråd ibland inrättas endast för sakens skull är en undersökning av ett ungdomsråd som faktiskt verkar fungera ytterst intressant för att kartlägga vilka förutsättningar som krävs för att en sådan demokratisk innovation ska bli framgångsrik.

Sveriges ungdomsråd har listat nio faktorer som de anser vara förutsättningar för att ungdomsråden ska bli framgångsrika:

- Att ungdomsråd drivs av unga
- Att ungdomsråd har egna lokaler
- Att ungdomsråd ges ekonomiska medel
- Att ungdomsråd kompetensutvecklas
- Att ungdomsråd har en egen tjänsteman
- Att ungdomsråd möts i ett gemensamt nätverk
- Att ideellt arbete uppvärderas
- Att unga kan lägga medborgarförslag, samt
- Att politiker har en medvetenhet kring ungdomsråd³³

3. Vad är ett ungdomsråd?

Förutom ungdomsråd kan olika former av lokala inflytandeforum för ungdomar kallas för ungdomsfullmäktige, ungdomsforum eller ungdomsting.³⁴ Enligt Nationella Nätverket för Ungas Inflytande råder en viss begreppsförvirring kring dessa inflytandeforum då olika namn kan användas för samma sorts forum, eller då samma namn kan användas för olika sorters forum runt om i landet.³⁵ Benämningen ungdomsråd verkar dock vara den mest vedertagna inom området, och används av majoriteten av Sveriges lokala inflytandeforum för ungdomar. Därför har vi, precis som Sveriges ungdomsråd, valt att använda ordet ungdomsråd för dessa inflytandeforum.³⁶

³³ Källander, Linus. *Ungdomsråd – så funkar de. En kartläggning av 69 kommunala inflytandeforum 2005-2008.* (2008) s. 5.

³⁴ *Ibid.*, s. 3

³⁵ Nationella Nätverket för Ungas Inflytande, ”Inflytandeforum (ungdomsråd etc.)”.

³⁶ Källander, Linus. *Ungdomsråd – så funkar de. En kartläggning av 69 kommunala inflytandeforum 2005-2008.* (2008) s. 3.

Ungdomsråd finns inte enbart i Sverige utan även i till exempel Norge, Danmark och Finland. De första ungdomsråden i Sverige startades i slutet på 1980-talet.³⁷ Idag finns det ungefär 150 ungdomsråd i Sverige.³⁸ Sveriges ungdomsråd definierar ungdomsråd på följande sätt:

Ett ungdomsråd är ett lokalt inflytandeforum för och av unga. Olika inflytandeforum kan benämnas på olika sätt och formerna för dem varierar. Alla ungdomsråd bedriver politiskt påverkansarbete. Syftet är alltid att skapa en bättre miljö och öka inflytandet för unga i sin kommun, stad eller stadsdel. Metoderna för att nå målen kan se olika ut. Ungdomsråd kan till exempel driva frågor genom att skapa mötesplatser och anordna evenemang eller genom att fungera som remissinstans i kommunen.³⁹

4. Metod och material

Vår studie är av beskrivande karaktär.⁴⁰ För att besvara vår frågeställning har vi valt att göra en traditionell fallstudie av en strategiskt utvald kommun. Nackdelen med en fallstudie är naturligtvis att det blir svårt att generalisera resultatet till andra fall. För att uppfylla vårt syfte att kartlägga under vilka förutsättningar ett ungdomsråd kan vara ett effektivt medel för politiskt inflytande anser vi det dock vara en lämpligare metod att mer ingående studera ett enskilt fall. Det möjliggör då en mer detaljerad beskrivning och analys än om fler fall hade studerats.

För att ha en möjlighet att kartlägga vilka förutsättningar som krävs för att ett ungdomsråd ska vara framgångsrikt är det nödvändigt att undersöka ett ungdomsråd som verkar fungera bra. Vi har därför valt att undersöka ungdomsrådet i Mora kommun, Mora Ungdomsråd (MUR), framförallt eftersom Mora utsågs till Årets ungdomskommun 2009⁴¹ men även för att MUR startades redan 2001.⁴² Att undersöka en kommun där ungdomsrådet bara har funnits en kort tid skulle ge ett missvisande resultat, då vi anser att det borde ta ett par år att etablera och få igång ett fungerande ungdomsråd. Årets ungdomskommun är en utmärkelse som varje år delas ut av Ungdomsstyrelsen. Syftet är att ”uppmärksamma kommunernas arbete för att

³⁷ Ljungberg, Elisabet – Norling, Anna. ”Ungdomsråd – socialisation och revolution på samma gång” i SOU 2001:48, s. 520.

³⁸ Sveriges ungdomsråd, ”Vad är Sveriges ungdomsråd”.

³⁹ Källander, Linus. *Ungdomsråd – så funkar de. En kartläggning av 69 kommunala inflytandeforum 2005-2008.* (2008) s. 3.

⁴⁰ Esaiasson, Peter – Gilljam, Mikael – Oscarsson, Henrik – Wängnerud, Lena. *Metodpraktikan. Konsten att studera samhälle, individ och marknad.* (2009) s. 37.

⁴¹ Ungdomsstyrelsen, ”Årets ungdomskommun 2009 är Mora”.

⁴² *Stadgar för MUR (Mora Ungdomsråd)*, s. 1.

förbättra ungas livsvillkor⁴³ och kriterierna för att bli aktuell för utmärkelsen är bland annat att kommunen ska arbeta med att öka ungdomars inflytande och delaktighet i samverkan med föreningslivet samt verka för att inkludera alla unga i samhället.⁴⁴ Motiveringen för valet av Mora löd som följer:

Att sten för sten bygga en strukturerad och kunskapsbaserad ungdomspolitik tar tid. Röster ska höras, frågor ställas och förslag prövas. Förändring är svårt och kräver handling. Årets ungdomskommun har hittat enkla men effektiva metoder som gör stor skillnad för kommunens unga, metoder som är lätta att förstå och ta efter.⁴⁵

Vi anser att kvalitativa samtalsintervjuer är det lämpligaste sättet att inhämta relevant information för att besvara vår frågeställning, och undersökningen kommer därför huvudsakligen att baseras på svaren från dessa. Intervjupersonerna har även de valts strategiskt och med utgångspunkt i tidigare forskning:⁴⁶ vi har valt att intervjua en ungdom ur ungdomsrådet, en tjänsteman med ansvar för ungas delaktighet och inflytande i kommunen och en politiker på en ledande position som är delaktig i arbetet med ungdomspolitiken och har kontakt med ungdomsrådet. För det första är det naturligtvis primärt att få en ungdoms syn på möjligheten till inflytande genom ungdomsrådet och hur ungdomsrådets verksamhet fungerar. För det andra har tidigare forskning visat att en tjänstemans stöd är viktigt för att ett ungdomsråd ska lyckas,⁴⁷ varför en intervju med Mora kommuns ungdomssamordnare kan bidra med värdefull information. Till sist är det även viktigt att få en politikers perspektiv på ungdomsrådets roll i kommunen. Eftersom det är politikerna som sköter själva beslutsfattandet anser vi att deras inställning till ungdomsrådet bör ha en avgörande roll för hur dess verksamhet fungerar.

Det skulle kunna vara så att till exempel politikern gärna skulle framhålla ungdomsrådet som mer framgångsrikt än vad det är, men genom att intervjua dessa tre olika aktörer som alla är inblandade och viktiga för ungdomsrådet, men på olika sätt, bör vi få en mer nyanserad och sann bild av ungdomsrådet och dess verksamhet.⁴⁸ Det är möjligt att fler intervjuer hade kunnat ge en än mer uttömmande beskrivning men tid och resurser gjorde att vi var tvungna

⁴³ Ungdomsstyrelsen, ”Årets ungdomskommun”.

⁴⁴ Ibid.

⁴⁵ Ungdomsstyrelsen, ”Årets ungdomskommun 2009 är Mora”.

⁴⁶ Ljungberg, Elisabet – Norling, Anna. ”Ungdomsråd – socialisation och revolution på samma gång” i SOU 2001:48, s. 526.

⁴⁷ SOU 2001:48, s. 377.

⁴⁸ Ljungberg, Elisabet – Norling, Anna. ”Ungdomsråd – socialisation och revolution på samma gång” i SOU 2001:48, s. 526.

att begränsa antalet intervjuer till tre. Intervjupersonerna kommer att presenteras mer ingående i avsnittet där undersökningens resultat presenteras.

Vi har utformat en intervjuguide till vilken vi har hämtat inspiration till frågorna dels från Elisabet Ljungbergs rapport ”Ungdomsråd - socialisation och revolution på samma gång?”⁴⁹ och dels från en kandidatuppsats i statsvetenskap, *Inflytandeforum för unga – en jämförande fallstudie av Lunds och Kalmar kommun* av Rikard Vallander.⁵⁰ Vi har även lagt till egna frågor som krävs för att besvara vår frågeställning, där vi bland annat har utgått från Sveriges ungdomsråds nio kriterier för framgångsrika ungdomsråd.

För att få möjlighet att jämföra de olika personernas svar var intervjuerna relativt standardiserade vilket innebär att majoriteten av frågorna ställdes till alla våra tre intervjupersoner och i ungefär samma ordning. Några frågor skiljde sig dock åt och ställdes specifikt till endast en eller två av de intervjuade aktörerna. Graden av strukturering var låg, då vi använde oss av öppna frågor för att låta intervjupersonerna i största möjliga mån uttrycka sina egna uppfattningar och åsikter och för att inte begränsa de möjliga svaren.⁵¹ En av intervjuerna utfördes på plats, och två gjordes per telefon. En av oss författare intervjuade, medan den andra antecknade vad som sades. Tidsbrist gjorde att ingen provintervju kunde utföras innan de riktiga intervjuerna, vilket naturligtvis hade varit önskvärt.⁵² Vi anser dock att genom att delvis använda oss av tidigare studiers frågor, undviker vi problemet med att frågorna kan misstolkas eller missförstås. Intervjuerna flöt på bra och även våra egna frågor fungerade väl. Till tjänstemannen ställdes några kompletterande frågor i efterhand via telefon och e-post.

Vi har även använt oss av visst annat material såsom sammanträdesprotokoll från möten i kommunfullmäktige och kommunstyrelsen, ungdomsrådets stadgar samt dokumentation från demokratidagar.

⁴⁹ Ljungberg, Elisabet. ”Ungdomsråd – socialisation och revolution på samma gång?” (2009) s. 224.

⁵⁰ Vallander, Rikard. *Inflytandeforum för unga – en jämförande fallstudie av Lunds och Kalmar kommun*. (2008) s. 46.

⁵¹ Patel, Runa – Davidson, Bo. *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. (2009) s. 71 f.

⁵² Esaiasson, Peter – Gilljam, Mikael – Oscarsson, Henrik – Wängnerud, Lena. *Metodpraktikan. Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. (2009) s. 302.

5. Resultat

5.1 Presentation av intervjupersoner

Vi har, som introducerades i föregående avsnitt, valt att intervjua en ungdom i MUR, en tjänsteman och en politiker i Mora kommun.

Rudina Muliqi är ordförande i MUR. Hon går för närvarande sista året i gymnasiet och har varit medlem i ungdomsrådet i cirka tre och ett halvt år och har haft posten som ordförande i drygt ett år.⁵³

Åke Nyström är Mora kommuns ungdomssamordnare och har varit det sedan Mora kommun år 2000 beslutade att utforma denna tjänst med ”huvudinriktning på ungas delaktighet och inflytande”.⁵⁴

Peter Helander är kommunalråd i Mora kommun sedan valet 2006.⁵⁵ Han är centerpartist och även kommunstyrelsens ordförande.⁵⁶

5.2 MURs organisation

MUR bildades den 27 mars 2001 och är en religiöst och politiskt obunden ideell förening i Mora kommun för ungdomar i åldrarna 13 till 22 år.⁵⁷ De 23 ungdomar som är aktiva i föreningen idag är mellan 13 och 19 år.⁵⁸

Ungdomsrådet är sedan fyra år tillbaka en egen förening,⁵⁹ men är idag ekonomiskt beroende av kommunen för att kunna finansiera sina projekt.⁶⁰ En av anledningarna till att ungdomsrådet ansökte om att bli en egen förening var för att få möjlighet att söka pengar och bidrag även från andra ställen än kommunen.⁶¹ MUR har ingen egen budget. Däremot har ungdomssamordnaren, som går under kulturförvaltningen, ekonomiska medel avsatta för att bedriva sin verksamhet, och ungdomsrådet använder ofta dessa för att arrangera sina egna

⁵³ Muliqi, Rudina. Intervju 2010-05-12. (I notapparaten hädanefter Muliqi, Rudina.)

⁵⁴ Mora kommun, ”Mora ungdomsråd”.

⁵⁵ Helander, Peter. Telefonintervju 2010-05-18. (I notapparaten hädanefter Helander, Peter.)

⁵⁶ Mora kommun, ”Kommunalråd och oppositionsråd”.

⁵⁷ *Stadgar för MUR (Mora Ungdomsråd)*, s. 1.

⁵⁸ Muliqi, Rudina.

⁵⁹ Nyström, Åke. Telefonintervju 2010-05-12. (I notapparaten hädanefter Nyström, Åke.)

⁶⁰ Muliqi, Rudina.

⁶¹ Muliqi, Rudina. Nyström, Åke.

projekt.⁶² MUR delar kontor med bland andra ungdomssamordnaren på kulturförvaltningen och har sina möten i ett sammanträdesrum i samma byggnad.⁶³

Ungdomsrådet utser själv dess ordförande, vice ordförande, sekreterare och övriga poster.⁶⁴ För att bli medlem i MUR fylls en intresseanmälan i där personen ifråga lite kortfattat får skriva varför denne vill vara med och om han eller hon har några speciella intressen och önskemål om vad ungdomsrådet ska arbeta med. Förutsatt att personen inte vill driva något politiskt partis frågor eller arbeta för någon specifik religion är han eller hon därefter medlem.⁶⁵ Ungdomsrådets möten är öppna för alla, det vill säga alla som vill är välkomna att lyssna.⁶⁶ Hur ofta ungdomsrådet har möten beror på vad som är på gång. Vanligtvis sker det dock en gång i veckan, men om projektet ungdomsrådet arbetar med är väldigt stort eller ligger nära i tiden kan det även bli två möten under samma vecka.⁶⁷

Särskilda arbetsgrupper är vanligtvis inget som ungdomsrådet använder sig av, då alla ungdomar ofta vill engagera sig i alla frågor.⁶⁸ I de fall arbetsgrupper skapas sker indelningen efter vilka medlemmar som har tid och ork att fokusera på de olika projekten. MURs ordförande betonar dock att ungdomsrådet hela tiden arbetar tillsammans.⁶⁹ Beslutsfattandet inom MUR går till på lite olika sätt. Ibland diskuteras en fråga på dagordningen tills ett gemensamt beslut har nåtts och andra gånger används omröstning.⁷⁰ Endast ungdomar har rösträtt.⁷¹

Ungdomsrådets medlemmar genomgår ingen utbildning för att delta i ungdomsrådet. Däremot utbildas de inför uppdraget som gruppleddare på demokratidagarna. MUR träffar också andra ungdomsråd för att utbyta erfarenheter, såväl inom Sverige som i andra länder. Exempelvis bedriver MUR projekt tillsammans med ungdomsråden i Orsa och Älvdalen.⁷² MUR är också medlem i Sveriges ungdomsråd.⁷³

⁶² Helander, Peter. Muliqi, Rudina. Nyström, Åke.

⁶³ Muliqi, Rudina.

⁶⁴ *Stadgar för MUR (Mora Ungdomsråd)*, s. 1.

⁶⁵ Muliqi, Rudina. Nyström, Åke.

⁶⁶ Nyström, Åke.

⁶⁷ Muliqi, Rudina.

⁶⁸ Nyström, Åke.

⁶⁹ Muliqi, Rudina.

⁷⁰ Ibid.

⁷¹ *Stadgar för MUR (Mora Ungdomsråd)*, s. 1.

⁷² Muliqi, Rudina.

⁷³ Nyström, Åke. ”Re: Angående Mora ungdomsråd”.

5.3 Mål och syfte med MUR

MURs syfte och ändamål beskrivs i rådets stadgar på följande sätt:

- Att vara en samlingspunkt för ungdomars frågor och åsikter, en hjälp att komma till tals med beslutsfattare.
- Att ta till vara ungdomars intressen när det gäller frågor som berör t.ex. skola, fritid och kultur.
- Att vara en referenspunkt och remissinstans för kommunens beslutsfattare i ungdomsrelaterade frågor, en hjälp att komma till tals med ungdomar.
- Att stärka elevrådets funktion och roll.
- Att sträva efter att komma i kontakt med så många ungdomar som möjligt i Mora Kommun.
- Att vara ett forum för ungdomar i Mora Kommun med idéer och intresse för inflytande och delaktighet i demokratifrågor.⁷⁴

MUR startades på initiativ av Åke Nyström och det dåvarande kommunalrådet. Nyström arbetade tidigare som lärare och som kontorschef för Tjänstemännens bildningsförbund i norra Dalarna och verkar alltid ha brunnit för unga och deras inflytande. Han ombads av kommunalrådet att ”göra en skrivelse till kommunen om ungas inflytande”⁷⁵ i vilken han rekommenderade att kommunen skulle arbeta mer med ungdomspolitiska frågor, bland annat genom att starta ett ungdomsråd med en tjänsteman kopplad till det. Syftet var att öka ungas inflytande och delaktighet och att ta vara på ungdomars intresse och frågor samt att utveckla Mora och lokalsamhället överhuvudtaget. Nyströms personliga målsättning är att öka intresset och engagemanget hos de unga, och att lära dem hur de kan påverka på ett demokratiskt sätt. Han spekulerade i att politikernas syfte även var att få fler unga att engagera sig i politiken.⁷⁶ Varken MURs ordförande eller det nuvarande kommunalrådet var med när MUR startades, men de är båda överens om att syftet idag är att öka ungas inflytande och delaktighet i kommunen.⁷⁷

5.4 Vilka driver MUR och vilket stöd finns från politiker och tjänstemän?

Alla tre intervjuade personer är överens om att ungdomsrådet drivs av ungdomarna själva.⁷⁸ Även om ungdomsrådet driver sig själv, så är flera vuxna inblandade. Först och främst ungdomssamordnaren, men också till exempel kommunens fritidskonsulent. Ungdomssamordnaren och fritidskonsulenten deltar i de flesta av ungdomsrådets möten.⁷⁹

⁷⁴ *Stadgar för MUR (Mora UngdomsRåd)* s. 1.

⁷⁵ Nyström, Åke.

⁷⁶ Ibid.

⁷⁷ Helander, Peter. Muliqi, Rudina.

⁷⁸ Helander, Peter. Muliqi, Rudina. Nyström, Åke.

⁷⁹ Nyström, Åke.

På Mora kommuns hemsida beskrivs ungdomssamordnarens roll som följer: ”För ungdomarna själva fungerar samordnaren som ett språkrör mot politiker och tjänstemän och har även ett pådrivande inflytande på ungdomarnas egen verksamhet”.⁸⁰ Enligt ungdomssamordnaren själv går uppdraget som ungdomssamordnare ut på att arbeta med ungas inflytande och delaktighet. När det gäller just ungdomsrådet beskriver han sin uppgift så här: ”Sammankallande, är med och lyfter frågor, är med och håller ordning på papper, jag är länken mellan ungdomarna och vuxenvärlden kan man säga”.⁸¹ MURs ordförande betonar flera gånger under intervjun ungdomssamordnarens stora betydelse för ungdomsrådets verksamhet. Han sköter en stor del av det byråkratiska arbetet som ungdomarna upplever som svårt samt uppdaterar ungdomsrådet om vad som händer inom den kommunala politiken för att ungdomarna ska kunna ta upp frågorna till diskussion: ”Han tar in vad som händer där, vi tar in vad som händer i verkligheten där ute”.⁸² Även kommunalrådet påpekar att ungdomssamordnaren har en väldigt viktig roll när det gäller ungdomsrådet: ”Åke är eldsjälens och tjänsteman i samma person. Utan Åkes pådrivning hade vi inte kommit så här långt”.⁸³

MUR har idag ett stort stöd även från politiker och andra tjänstemän i kommunen. MURs ordförande menar att samarbetet fungerar väldigt bra och att politikerna vill lyssna på ungdomarna, men hon förklarar även att stödet inte alltid har varit lika starkt: ”Vi har deras stöd, och det har vi jobbat fram. Det låter som att jag verkligen hyllar dem, men vi har jobbat fram det. Det har verkligen inte alltid varit så.”⁸⁴ Hon menar också att det inte bara är politiker och tjänstemäns vilja som ungdomsrådets framgångar är beroende av, utan även ungdomars.⁸⁵ Kommunalrådet anser också att det behövs både tjänstemän, politiker och ungdomar för att det ska bli en helhet: utan respons från politiker och tjänstemän skulle ungdomsrådet inte överleva, och utan ungdomarna hade Mora inte haft ett fungerande ungdomsråd oavsett tjänstemän och politikernas vilja.⁸⁶ MURs ordförande tror att en av anledningarna till att Mora blev Årets ungdomskommun 2009 var tack vare det goda samarbetet mellan ungdomsrådet och tjänstemän och politiker.⁸⁷

⁸⁰ Mora kommun, ”Mora ungdomsråd”.

⁸¹ Nyström, Åke.

⁸² Muliqi, Rudina.

⁸³ Helander, Peter.

⁸⁴ Muliqi, Rudina.

⁸⁵ Ibid.

⁸⁶ Helander, Peter.

⁸⁷ Muliqi, Rudina.

5.5 Hur försöker MUR påverka och driva sina frågor?

Enligt ungdomssamordnaren beror sättet MUR försöker påverka och driva sina frågor på vad saken gäller. Om det är möjligt tar MUR tag i saken själv, som att till exempel arrangera ett rockcafé när önskemål om detta hade kommit upp. I sådana fall fungerar ungdomssamordnaren mer som en ”coach”, med kunskap om marknadsföring, inköp och eventuella tillstånd. Ett annat exempel på ett arbetssätt är att skriva medborgarförslag till kommunen, vilket ungdomsrådet gjorde när det ville driva frågan om sommarjobb för unga samt ett ungdomskulturhus. Ungdomssamordnaren menar att den största möjligheten för ungdomsrådet att påverka är demokratidagarna.⁸⁸ I de allra flesta fall sker annars påverkan genom att MUR pratar med berörd politiker eller tjänsteman eller bjuder in dessa till ett möte.⁸⁹ Det händer också att politikerna kommer in till MURs möten för att lyssna på vad de har att säga. MURs ordförande menar att det hittills har fungerat så bra att påverka genom direktkontakt med politiker och tjänstemän att det är det enda sättet för politisk påverkan de har använt.⁹⁰

5.6 Politiker och tjänstemäns medvetenhet om och kontakter med MUR

Kontakterna mellan ungdomsrådet och politiker och/eller tjänstemän sker genom olika mötesformer. Det kan handla om både planerade och spontana möten. Ett exempel är att MUR varje år träffar kommunstyrelsen och redogör för den verksamhet de har bedrivit under året. Kommunalrådet anser att det är viktigt att kommunstyrelsen vet vad MUR arbetar med. Det händer också att ungdomsrådet och representanter från kommunen åker på kurs eller konferens tillsammans.⁹¹ Ungdomssamordnaren lyfter fram demokratidagarna som den stora kontaktytan mellan ungdomsrådet och kommunens politiker och tjänstemän.⁹² Hur ofta ungdomsrådet har möten med politiker och/eller tjänstemän beror på vilka projekt rådet jobbar med, men vanligtvis är det inte så ofta som varje eller varannan vecka.⁹³

Kontakterna mellan ungdomsrådet och kommunen upplevs fungera bra och verkar ske på ett otvunget och informellt sätt.⁹⁴ När ungdomsrådet träffar politiker och/eller tjänstemän sitter

⁸⁸ Nyström, Åke.

⁸⁹ Muliqi, Rudina. Nyström, Åke.

⁹⁰ Muliqi, Rudina.

⁹¹ Helander, Peter.

⁹² Nyström, Åke.

⁹³ Muliqi, Rudina.

⁹⁴ Helander, Peter. Muliqi, Rudina.

de blandade ihop och diskuterar tillsammans.⁹⁵ Kommunalrådet upplever inte att det finns någon överdriven respekt för honom från ungdomsrådets sida och ungdomssamordnaren beskriver hur ungdomsrådet får ungdomarna att inse att politikerna är som vilka människor som helst.⁹⁶ Den övergripande bilden verkar vara att det inte finns någon hierarkisk uppdelning mellan politiker och ungdomar varken vid möten eller vid andra kontakter.

Bemötandet ungdomsrådet får från politiker och tjänstemän upplevs som positivt och känslan hos MURs ordförande är att de vuxna verkligen bryr sig och lyssnar på vad ungdomarna har att säga.⁹⁷

Alla politiker och tjänstemän i kommunen verkar vara medvetna om att MUR finns, vad de gör och hur de kan kontaktas,⁹⁸ men hur medvetenheten ser ut utöver den kunskapen beror mycket på personligt intresse, tid och engagemang.⁹⁹ Ungdomssamordnaren anser att medvetenheten är bristfällig¹⁰⁰ och även kommunalrådet ser det som önskvärt att den vore ännu bättre,¹⁰¹ men trots det så verkar det ändå som att den har förbättrats under de senaste åren¹⁰² och att politiker och tjänstemän nu börjar inse hur viktigt ungdomsrådet är.¹⁰³ Att de högsta politikerna och förvaltningscheferna är med på demokratidagarna är ett tecken på att frågan upplevs som viktig.¹⁰⁴

5.7 Demokratidagar och hörringar

Minst en gång om året anordnas en demokratidag i Mora dit ungdomar i kommunen samt politiker och tjänstemän bjuds in. På demokratidagarna får ungdomarna dela in sig i olika grupper för att utifrån ett valt tema diskutera vad som är negativt och vad som vore önskvärt att ha i Mora. Ungdomsrådets medlemmar fungerar som gruppledare, och det finns även en vuxen i varje grupp men denne får bara observera och dokumentera. Därefter utformar ungdomarna handlingsplaner där de prioriterar vilka som är de viktigaste frågorna och diskuterar hur, varför och när dessa åtgärder ska genomföras, samt vilka som ska genomföra

⁹⁵ Muliqi, Rudina.

⁹⁶ Helander, Peter. Nyström, Åke.

⁹⁷ Muliqi, Rudina.

⁹⁸ Helander, Peter. Muliqi, Rudina. Nyström, Åke.

⁹⁹ Helander, Peter. Nyström, Åke.

¹⁰⁰ Nyström, Åke.

¹⁰¹ Helander, Peter.

¹⁰² Helander, Peter. Muliqi, Rudina.

¹⁰³ Muliqi, Rudina.

¹⁰⁴ Helander, Peter.

dem.¹⁰⁵ När rapporten med handlingsplanerna är skriven överlämnas den till kommunstyrelsen, kommunfullmäktige och de olika skolorna.¹⁰⁶

Temat till demokratidagarna väljs av MUR och kommunstyrelsen.¹⁰⁷ Tidigare var det ungdomsrådet och ungdomssamordnaren som bjöd in och diskuterade fram temat till demokratidagarna, men i och med ett beslut i kommunfullmäktige 2007 ska MUR och kommunstyrelsen både bjuda in till demokratidagarna och bestämma tema tillsammans. Ungdomssamordnaren berättar att det från början var ”pinsamt dåligt engagemang”¹⁰⁸ från politiker och tjänstemän trots flera inbjudningar till demokratidagarna, men att ungdomarna inte har gett upp utan fortsatt att arbeta för att få fler politiker och tjänstemän att delta och att det på senare år har gett resultat.¹⁰⁹

Det som gör demokratidagarna i Mora så framgångsrika är att de följs upp av något som kallas hörring där ett mindre antal ungdomar och ungdomsrådet tillsammans med några politiker och tjänstemän diskuterar de frågor som tagits upp på demokratidagen, vilka åtgärder som är viktigast samt praktiskt möjliga att genomföra, hur frågorna ska kunna drivas vidare och vem som ska göra vad.¹¹⁰ Redan här lämnas ofta vissa stora frågor över till de vuxna, då deras inblandning krävs för att kunna gå vidare. I och med detta är det möjligt att driva frågan vidare ”på två fronter”.¹¹¹ Ett exempel på detta är då ökat elevinflytande kom upp som önskemål på en demokratidag. Efter att saken hade diskuterats på hörringen drev skolchefen frågan vidare genom att arbeta med sin personal och MUR drev frågan vidare genom att arbeta med elevråden och eleverna. MUR bjöd bland annat in elevråden från de två högstadieskolorna och gymnasieskolan i kommunen till en elevrådsdag där frågan om elevinflytande lyftes. Elevrådsdagen blev väldigt uppskattad och det beslutades att MUR skulle sammankalla till och ansvara för fler elevrådsdagar i framtiden för att även diskutera andra frågor.¹¹² Kommunalrådet tror också att en av anledningarna till framgångarna med att öka ungas inflytande är att kommunen och MUR tillsammans ”äger” frågorna som kommer

¹⁰⁵ Muliqi, Rudina.

¹⁰⁶ Nyström, Åke.

¹⁰⁷ Helander, Peter. Nyström, Åke.

¹⁰⁸ Nyström, Åke.

¹⁰⁹ Ibid.

¹¹⁰ Muliqi, Rudina. Nyström, Åke.

¹¹¹ Nyström, Åke.

¹¹² Ibid.

upp på demokratidagarna och menar att det inte är så att ungdomsrådet driver frågorna mot kommunen.¹¹³

Efter diskussioner på hörringen presenteras vad deltagarna kommit fram till för de olika kommunala förvaltningarna för att se vad respektive förvaltning kan göra åt frågorna som tagits upp. Förvaltningarna ska då undersöka frågan och återkomma med svar. Kommunalrådet tror att detta ofta saknas; det kanske skrivs ett protokoll men uppföljningen därefter uteblir.¹¹⁴

5.8 Vilka frågor driver MUR?

MUR bedriver en bred verksamhet och driver många olika frågor som berör ungdomar.¹¹⁵ ”Så fort det gäller ungdomar och nåt vi kan göra bättre, då kör vi på.”¹¹⁶ Då de flesta frågor rör ungdomar lika mycket som vuxna är ungdomsrådet inte begränsat till några specifika områden.¹¹⁷ Idéerna och initiativet till vilka frågor ungdomsrådet ska driva kommer från ungdomar i kommunen.¹¹⁸ Många av dessa frågor och önskemål framkommer under demokratidagarna¹¹⁹ och själva arrangerandet av demokratidagarna är en stor del av MURs arbete.¹²⁰

För det första driver MUR rena inflytandefrågor och försöker få politiker och tjänstemän att lyssna mer på vad ungdomar har att säga.¹²¹ Detta har MUR arbetat väldigt hårt för och är ett önskemål som har framkommit på flera demokratidagar.¹²² I dokumentationen från demokratidagen 2004 skriver ungdomarna i en av handlingsplanerna att ”politiker ska engagera sig ännu mer i vad ungdomar vill och tycker”.¹²³ Även under demokratidagen 2005 kom det upp att politikerna bör lyssna på och ta åt sig av vad ungdomarna har att säga.¹²⁴ Den 10 april 2006 gjordes en gruppövning kring demokrati på kommunfullmäktiges sammanträde där det bland annat diskuterades hur medborgarinflytandet kan ökas, hur fler unga ska kunna

¹¹³ Helander, Peter.

¹¹⁴ Ibid.

¹¹⁵ Helander, Peter. Muliqi, Rudina. Nyström, Åke.

¹¹⁶ Muliqi, Rudina.

¹¹⁷ Ibid.

¹¹⁸ Helander, Peter. Muliqi, Rudina.

¹¹⁹ Helander, Peter. Muliqi, Rudina. Nyström, Åke.

¹²⁰ Nyström, Åke.

¹²¹ Helander, Peter. Muliqi, Rudina. Nyström, Åke.

¹²² Nyström, Åke.

¹²³ Dokumentation från demokratidagen 2004, s. 30.

¹²⁴ Dokumentation från demokratidagen 2005, s. 8.

lockas till politiskt engagemang och även hur andra underrepresenterade grupper i politiken, såsom kvinnor och invandrare, ska kunna göras mer delaktiga. De förslag för att engagera fler unga som lades var bland flera att satsa på ungdomsråd, utöka demokratidagarna och ta upp frågor som berör unga i den politiska debatten.¹²⁵ På kommunfullmäktiges sammanträde den 24 september 2007 diskuterades ett förslag för att förbättra ungdomars demokrati i kommunen och beslut togs om ”demokratiskt medverkande från Mora ungdomsråd”.¹²⁶ Beslutet innebar bland annat att berörd nämnd ska gå igenom den senast genomförda ungdomsenkäten (LUPP, lokal uppföljning av ungdomspolitik, har utformats av Ungdomsstyrelsen och genomförs av Mora kommun vart tredje år¹²⁷) för att sedan till kommunstyrelsen rapportera vad de kan och bör göra inom sitt respektive ansvarsområde. Därefter bör ungdomsrådet bjudas in att diskutera resultatet tillsammans med kommunstyrelsen. Beslut togs även om att MUR ska bjudas in till demokratidagarna tillsammans med kommunstyrelsen.¹²⁸ Kommunalrådet menar att detta var ett viktigt beslut som visar att kommunen fortsättningsvis tar ungdomars inflytande och delaktighet på allvar. ”Det satte ribban på något sätt, nu är det här ingenting på sidan om bara.”¹²⁹

För det andra arbetar ungdomsrådet med att ordna fritidsaktiviteter för ungdomar.¹³⁰ Ungdomsrådet har själv arrangerat olika evenemang, såsom rockcafé och disco, samt startat olika föreningar som till exempel en filmklubb¹³¹ och en lokalavdelning i ”Unga mot rasism”.¹³² Ungdomsrådet vill erbjuda aktiviteter även för de ungdomar som inte har organisationer eller föreningar att gå till: ”Mora förknippas ju med sport. Det är ju skidor hela vägen liksom. Och vi har väl försökt hela tiden att få fram den kulturella sidan, om man säger så. Hjälpa de ungdomar som faktiskt inte har så mycket att göra på sin fritid.”¹³³ MUR bortprioriterar dock inte sportintresserade ungdomar på något sätt utan vill hjälpa alla ungdomar och lyfta allas åsikter.¹³⁴

¹²⁵ Sammanträdesprotokoll, kommunfullmäktige. Mora kommun, 2006-04-10, s. 4.

¹²⁶ Sammanträdesprotokoll, kommunfullmäktige. Mora kommun, 2007-09-24, s. 2.

¹²⁷ Mora kommun, ”LUPP – Ungdomsenkät”.

¹²⁸ Sammanträdesprotokoll, kommunfullmäktige. Mora kommun, 2007-09-24, s. 2.

¹²⁹ Helander, Peter.

¹³⁰ Helander, Peter. Muliqi, Rudina. Nyström, Åke.

¹³¹ Nyström, Åke.

¹³² Nyström, Åke. ”Re: Angående Mora ungdomsråd”.

¹³³ Muliqi, Rudina.

¹³⁴ Ibid.

En av MURs största frågor och även största framgångar är det ungdomskulturhus som nu är på väg att skapas i Mora.¹³⁵ Önskemål om denna typ av satsning har kommit upp på majoriteten av demokratidagarna.¹³⁶ Första gången det benämndes just ungdomskulturhus var 2004,¹³⁷ och samma år lade en medlem ur ungdomsrådet fram det som ett medborgarförslag till kommunfullmäktige.¹³⁸ Vid kommunfullmäktiges möte den 28 september 2009 beslutades att upprätta ett ungdomskulturhus.¹³⁹ Det var många sammanfallande faktorer som gjorde att kommunfullmäktige tog beslut om att skapa detta ungdomskulturhus. Ungdomarna hade uttryckt önskemålet i många år och senare visade det sig finnas en lämplig lokal ledig, en idé om att samla olika kulturella verksamheter riktade mot ungdomar på samma ställe samt ekonomiska möjligheter för kommunen att genomföra projektet.¹⁴⁰ MURs ordförande säger att de prispengar som vinnaren i första omgången av tv-programmet *Körslaget* gav till etableringen av ett ungdomskulturhus hjälpte till att möjliggöra satsningen.¹⁴¹ Det var en fullständig majoritet bland politikerna för att starta ett ungdomskulturhus. Kommunalrådet menar att han inte ser ungdomsrådet som en motpart i frågan, och att det inte har varit fråga om någon form av förhandling. Diskussioner har förts under demokratidagarna, inom MUR, mellan MUR och kommunstyrelsen samt inom kommunförvaltningen där den största delen av det praktiska arbetet genomförs: ”En förutsättningslös diskussion mellan många parter som det måste vara när man ska få ihop något så här stort.”¹⁴² Kommunalrådet tror också att utan ungdomar som vill vara med, ta ansvar och föra en diskussion så är det inte säkert att ungdomskulturhuset hade blivit av.¹⁴³

MUR har även arbetat för en upprustning och utbyggnad av det centrala utomhusbadet Tingsnäsbadet, där det bland annat har ordnats en kiosk och ett volleybollnät. Även om detta inte är så stora åtgärder menar MURs ordförande att det ändå betyder mycket för ungdomarna, framförallt för att de inser att det går att påverka och driva igenom sina önskemål: ”För det är ju det det gör, allt är ju bara en process när det gäller politik och så”.¹⁴⁴

¹³⁵ Muliqi, Rudina. Nyström, Åke.

¹³⁶ Dokumentation från demokratidagar 2001-2005, 2007 (a)(b) och 2009.

¹³⁷ Dokumentation från demokratidagen 2004.

¹³⁸ Nyström, Åke. Telefonintervju 2010-05-18. Nygårds, Nils. ”Ungdomskulturhus i Mora”.

¹³⁹ Sammanträdesprotokoll, kommunfullmäktige. Mora kommun, 2009-09-28, s. 15 f.

¹⁴⁰ Helander, Peter.

¹⁴¹ Muliqi, Rudina.

¹⁴² Helander, Peter.

¹⁴³ Ibid.

¹⁴⁴ Muliqi, Rudina.

En av anledningarna till att upprustningen kunde genomföras var att överbliven sand från muddring av Österdalälvens inflöde till Saxviken kunde utnyttjas.¹⁴⁵

En annan viktig och ständigt återkommande fråga för ungdomsrådet är kollektivtrafiken i och runt Mora.¹⁴⁶ Detta har ungdomar diskuterat på varenda demokratidag sedan 2001, och önskemålen har framförallt varit fler bussar på kvällar och helger.¹⁴⁷ Representanter från kommunen har deltagit i de möten där MUR har diskuterat frågan och har gett direktiv till Dalatrafik AB som sköter kollektivtrafiken om tidtabellsförändringar samt fler bussturer på vardagkvällar. Detta genomförs från och med den första augusti 2010 och ska sedan utvärderas innan ytterligare utökning görs. MURs engagemang har påskyndat denna process.¹⁴⁸

5.9 MURs inflytande

Både ungdomsrådets ordförande, ungdomssamordnaren och kommunalrådet anser att ungdomsrådet har inflytande och möjlighet att påverka kommunalpolitiken,¹⁴⁹ och ungdomssamordnaren tror även att ungdomsrådet har större möjlighet till påverkan än medborgare i stort. MURs ordförande säger: ”Jag tycker att vi har inflytande, helt klart. Det tycker jag. Sen hoppas jag helt klart att det fortsätter att hålla i sig, eller att det till och med blir bättre.” Hon tror också att ungdomsrådets inflytande var en av anledningarna till att Mora kommun fick pris för Årets ungdomskommun 2009.¹⁵⁰

En förhoppning om att inflytandet ska hålla i sig uttrycks också av kommunalrådet som menar att det för ungdomsrådets kontinuitet är viktigt att det kommer in nya ungdomar. Om majoriteten av de drivande ungdomarna går ur rådet samtidigt finns annars en risk för att ungdomsrådet dör ut och att ungdomarna därmed inte får samma möjligheter till inflytande.¹⁵¹ Kontinuiteten är också något det har jobbat med inom MUR genom försök att i större utsträckning blanda olika åldersgrupper.¹⁵²

¹⁴⁵ Helander, Peter. Sammanträdesprotokoll, kommunstyrelsen. Mora kommun, 2005-03-15, s. 33.

¹⁴⁶ Helander, Peter. Muliqi, Rudina. Nyström, Åke.

¹⁴⁷ Dokumentation från demokratidagar 2001-2009.

¹⁴⁸ Israelsson, Gunnar. ”Re: Mora ungdomsråd och kollektivtrafiken” (a) (b), ”Dokumentation beställning kvällsbussar”.

¹⁴⁹ Helander, Peter. Muliqi, Rudina. Nyström, Åke.

¹⁵⁰ Muliqi, Rudina.

¹⁵¹ Helander, Peter.

¹⁵² Muliqi, Rudina.

Ungdomsrådets roll i den kommunala beslutsprocessen idag beskrivs som ett rådgivande organ eller ett bollplank för politiker och tjänstemän.¹⁵³ Ungdomsrådet fungerar också som en remissinstans,¹⁵⁴ och konsulteras när det gäller frågor som berör ungdomar.¹⁵⁵ Som det ser ut idag är det kommunen som väljer ut vilka frågor som angår ungdomar, men kommunalrådet uttrycker en önskan om att låta ungdomarna själva välja ut de frågor de tycker berör dem. Tanken är att utveckla ett system som underlättar för ungdomar att ta del av vad som händer i den kommunala politiken.¹⁵⁶ En ny möjlighet som ungdomsrådet givits är att få tillgång till och ge synpunkter på ärendelistan inför varje möte i kommunstyrelsen och i kulturnämnden. Även barn- och utbildningsnämnden kommer att införa detta.¹⁵⁷

Ungdomssamordnaren påpekar dock att det har tagit tid att få politiker och tjänstemän att inse att ungdomarna är värda att lyssna på och ta råd av. Vid ungdomsrådets inrättande var känslan enligt honom att det viktigaste var att kommunen hade ett ungdomsråd, inte huruvida det fungerade och faktiskt ökade ungdomars inflytande och delaktighet. Han menar också att många kommuner startar ungdomsråd för att ha en slags fasad: ”Det är många som försöker starta ungdomsråd eller ta med ungdomar i sammanhang som ett slags gisslan. Man har dem med, men de får inte vara med. ’Titta vad duktiga vi är’”.¹⁵⁸ Både kommunalrådet och ungdomssamordnaren upplever dock att ungdomars inflytande just i Mora faktiskt har förstärkts sedan ungdomsrådet inrättades.¹⁵⁹

Även om ungdomsrådet nu är med i processen före och efter besluten tas så har det ingen möjlighet att delta i själva beslutsfattandet.¹⁶⁰ Kommunalrådet betonar att det är viktigt att komma ihåg att ungdomsrådet är just ett råd och att det inte har någon beslutanderätt:

De kan inte besluta, det måste man vara tydlig med. Även när vi har demokratidagar eller demokratiforum eller medborgarpaneler så är man med och tycker, men man är aldrig med och beslutar. Vill man besluta måste man engagera sig i ett politiskt parti. Det är en viss skillnad mellan att vara med och påverka och att fatta själva besluten. Besluten är ofta fattade ur ett helhetsperspektiv och vi har ansvar för besluten. Ungdomsråd kan inte fatta besluten för de har inget ansvar. Man får skilja på inflytande och delaktighet och beslutande. Ungdomsrådet har inflytande och delaktighet, men de är inte beslutande.¹⁶¹

¹⁵³ Helander, Peter. Muliqi, Rudina. Nyström, Åke.

¹⁵⁴ Ibid.

¹⁵⁵ Helander, Peter.

¹⁵⁶ Ibid.

¹⁵⁷ Nyström, Åke.

¹⁵⁸ Ibid.

¹⁵⁹ Helander, Peter. Nyström, Åke.

¹⁶⁰ Muliqi, Rudina.

¹⁶¹ Helander, Peter.

Ungdomssamordnaren tycker att ungdomsrådets roll i den kommunala beslutsprocessen fortfarande är för liten, även om rådet idag har inflytande och möjlighet att påverka kommunalpolitiken: ”Jag vill att de ska ha ännu större inflytande, ännu större påverkansmöjlighet”.¹⁶²

5.10 Är MUR representativt för ungdomar i Mora?

En ofta diskuterad fråga är huruvida ett ungdomsråd där medlemmarna inte väljs av övriga ungdomar kan representera alla kommunens unga. Ungdomssamordnaren menar att det inte går att säga att MUR är representativt, men anser ändå att MUR är betydligt mer representativt än vad kommunfullmäktige är då ungdomar har en helt annan medvetenhet om varandras behov och önskemål.¹⁶³ Ungdomsrådet vill fånga upp och driva alla ungdomars åsikter, och det är inte bara rådets medlemmars viljor och önskemål som lyfts fram.¹⁶⁴ Både kommunalrådet, ungdomssamordnaren och MURs ordförande berättar om hur MUR har lyckats få till stånd skateramper trots att ingen av MURs medlemmar åker skateboard.¹⁶⁵ Men trots att kontakterna mellan politiker och MUR med tiden har blivit bättre innebär det inte nödvändigtvis att kontakterna med kommunens alla ungdomar har förbättrats då MUR är en relativt liten grupp som företräder ungdomarna.¹⁶⁶

6. Diskussion och slutsatser

Frågeställningen i denna studie var hur och under vilka förutsättningar ungdomsråd kan utgöra ett effektivt medel för politiskt inflytande. Då tidigare forskning och teorier har varit tämligen tveksamma till huruvida ungdomsråd och liknande demokratiska innovationer kan öka medborgarnas inflytande och delaktighet valde vi att undersöka Mora kommun som verkar vara undantaget från den allmänna uppfattningen för att kartlägga under vilka förutsättningar ett ungdomsråd faktiskt kan lyckas med den uppgiften.

Först och främst kan vi konstatera att ungdomarna i Mora kommun har möjlighet att utöva inflytande över politiken genom ungdomsrådet och att denna påverkan främst har skett genom

¹⁶² Nyström, Åke.

¹⁶³ Ibid.

¹⁶⁴ Muliqi, Rudina.

¹⁶⁵ Helander, Peter. Muliqi, Rudina. Nyström, Åke.

¹⁶⁶ Helander, Peter.

att ungdomsrådet har lagt medborgarförslag och haft återkommande möten och samtal med politiker och tjänstemän. Alla tre intervjuade personer anser att ungdomsrådet har inflytande och vi har redovisat hur ungdomsrådet genom ovanstående metoder bland annat har bidragit till etableringen av ett ungdomskulturhus, upprustning av Tingsnäsbadet samt förändrad tidtabell för kollektivtrafiken. Visserligen har det uttryckts att MURs framgångar med ungdomskulturhuset och Tingsnäsbadet har sammanfallit med lyckliga omständigheter som en ledig lokal och överbliven sand, men det är fortfarande inte säkert att dessa åtgärder hade blivit av om inte MUR hade funnits. Vilka förutsättningar är det då som har möjliggjort MURs inflytande?

MUR uppfyller de flesta av Sveriges ungdomsråds nio faktorer för ett framgångsrikt ungdomsråd. Ungdomsrådet drivs av unga samt utbyter erfarenheter med andra ungdomsråd och är även medlem i Sveriges ungdomsråd. MUR har inga egna lokaler, men har tillgång till ett kontor samt sammanträdesrum på kulturförvaltningen. Ungdomsrådet har ingen egen budget, men kan ges ekonomiska medel från kommunen för de arrangemang och verksamheter som det ordnar. Ungdomarna i Mora kommun har möjlighet att lägga medborgarförslag. MUR har också en egen tjänsteman kopplad till sig och det verkar finnas en medvetenhet om ungdomsrådet hos politikerna i kommunen.

De förutsättningar som verkar vara viktigast för att MUR har lyckats få politiskt inflytande är dels att det finns en tjänsteman, ungdomssamordnaren, som är väldigt engagerad i arbetet med att öka ungas inflytande och delaktighet och fungerar som ett viktigt stöd i ungdomsrådets arbete och som en länk mellan ungdomar och politiker och andra tjänstemän i kommunen. Tjänstemannens betydande roll har även betonats i tidigare forskning. Dels har också politikerna en avgörande roll för ungdomsrådets fungerande. Det är viktigt att det finns en politisk vilja att ta tillvara ungdomars åsikter samt att det finns en medvetenhet om ungdomsrådet och de frågor det driver. Även om det inte är säkert att medvetenheten är den bästa hos samtliga politiker i Mora, så verkar åtminstone kommunalrådet vara väl medveten om MUR och dess verksamhet samt brinna för ungdomars ökade inflytande vilket troligen har stor betydelse då han innehar den högsta positionen i kommunen. Bara det faktum att kommunen har skapat en särskild tjänst för en ungdomssamordnare visar att kommunen vill satsa på ungdomars möjlighet till inflytande. Ytterligare en avgörande faktor är givetvis att det finns engagerade ungdomar i kommunen som faktiskt vill påverka politiken och är beredda att arbeta för de frågor de anser vara viktiga. Det måste också finnas ett gott

samarbete mellan alla dessa inblandade aktörer. I Mora har man lyckats skapa en bra relation mellan ungdomsrådet och politiker och tjänstemän, där det är möjligt att föra en öppen diskussion kring många olika frågor. Något som alla tre intervjuade personer lyfter fram som en viktig framgångsfaktor är att demokratidagarna följs upp av hörringar. Man samlar inte bara ungdomar och låter dem komma till tals, utan ställer även krav på de olika kommunala förvaltningarna att undersöka möjligheterna att faktiskt genomföra de åtgärder ungdomarna har önskat.

Att ungdomsrådet är ett effektivt medel för politiskt inflytande innebär givetvis inte att alla kommunens ungdomars deltagande och inflytande nödvändigtvis har förbättrats i och med etableringen av MUR. Ungdomsrådet engagerar endast en liten grupp individer som inte kan sägas representera kommunens alla andra ungdomar, oavsett MURs vilja att lyfta allas åsikter. I och med den bredare satsningen på ungdomars inflytande genom demokratidagar och elevrådsdagar finns det dock en möjlighet även för andra ungdomar att delta, uttrycka sina åsikter och försöka påverka.

Tidigare utredningar har visat att kommuner ibland inrättar ungdomsråd för sakens skull – vilket är en uppfattning som också uttrycks av ungdomssamordnaren i Mora kommun – men att det saknas både plan för dess roll i den kommunala strukturen samt syfte och mål med verksamheten. Vi kan inte säkert uttala oss om huruvida Mora kommun inrättade MUR bara för att ha ett ungdomsråd. Däremot är det tydligt att ungdomsrådet idag inte finns enbart för att skapa en illusion om att man i Mora satsar på ungas delaktighet och inflytande. Dessutom är alla intervjuade personer överens om vad MURs mål och syfte är samt att ungdomsrådet fungerar som ett rådgivande organ och en remissinstans i kommunen.

Sveriges ungdomsråd menar att det finns en risk för att ungas möjlighet till inflytande och påverkan inte blir lika stor eller blir begränsad till vissa områden om de hänvisas till särskilda former för politiskt deltagande såsom ungdomsråd. Både kommunalrådet och ungdomssamordnaren upplever dock att ungdomars inflytande i Mora har förbättrats sedan inrättandet av MUR. Ungdomsrådets möjligheter till inflytande är inte heller begränsade till några specifika områden när det gäller vilka frågor det själv initierar. Även om det framförallt är frågor som politiker och tjänstemän anser vara viktiga för ungdomar som skickas på remiss till ungdomsrådet så arbetar man för att ungdomsrådet själv på ett lättare sätt ska kunna ta del av den övriga kommunala politiken.

Sammanfattningsvis kan sägas att den demokratiska innovationen ungdomsråd i Mora faktiskt är en möjlighet för ungdomar att utöva politiskt inflytande och att det inte finns bara för sakens skull, vilket innebär att fallet Mora inte helt stämmer överens med den bild som ges av ungdomsråd och andra demokratiska innovationer i tidigare forskning och teorier. Demokratiska innovationer såsom ungdomsråd behöver alltså inte vara en dålig idé, så länge de rätta förutsättningarna finns. De förutsättningar som har krävts för att MUR har kunnat bli ett effektivt medel för politiskt inflytande är engagerade ungdomar, tjänstemän och politiker, ett gott samarbete dem emellan, uppföljning av ungdomars önskemål i den kommunala förvaltningen samt en möjlighet för unga att lägga medborgarförslag. Ytterligare en förutsättning är att ungdomsrådet har getts tid att få igång en fungerande verksamhet och att arbeta upp ett stöd hos politiker och tjänstemän. Då vi endast har studerat ungdomsrådet i Mora kommun kan vi givetvis inte uttala oss om vilka förutsättningar som krävs för andra ungdomsråd eller andra demokratiska innovationer riktade mot specifika medborgargrupper. Däremot kan framtida studier bygga vidare på vårt resultat för att undersöka om vissa förutsättningar återkommer även i andra kommuner. Därmed skulle framtida satsningar på liknande demokratiska innovationer kunna underlättas.

7. Källförteckning

Bengtsson, Åsa, 2008. *Politiskt deltagande*. Studentlitteratur.

Dokumentation från demokratidagar i Mora kommun:

2001: "Framtidens Mora för oss. Vi som ska bo kvar. De som ska flytta hit. Ni som ska komma hem igen. Dokumentation av Framtidsverkstad. Åsengården – Mora kommun. 27-28 mars 2001."

2002: "Demokratidagen 17 maj 2002".

2003: "Demokratidag 22 maj 2003".

2004: "Tillbaka till framtiden. Demokratidag på Moraparken 12 maj 2004."

2005: "Demokratidag på Moraparken 23 maj 2005."

2006: "'Mitt Mora'. Demokratidagen 9 maj 2006."

2007 (a): "Mora idag och i framtiden. Demokratidagen 2007."

2007 (b): "Demokratidag 2007-10-25. 'Mora för utveckling'."

2008: "Demokratidag 2008-10-23. 'Hur ska Mora möta miljöutmaningarna?'."

2009: "Demokratidag 2009-10-22. Mora i världen. 10:e demokratidagen."

Esaiasson, Peter – Gilljam, Mikael – Oscarsson, Henrik – Wängnerud, Lena, 2009. *Metodpraktikan. Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Tredje upplagan. Stockholm: Norstedts Juridik AB.

Helander, Peter. Kommunalråd och kommunstyrelsens ordförande, Mora kommun. Telefonintervju 2010-05-18.

Integrations- och jämställdhetsdepartementet, "Mål och budget för ungdomspolitik". 2005-09-14. Senast uppdaterad 2010-05-10. Tillgänglig på <http://www.sweden.gov.se/sb/d/2479/a/49750>, hämtat 2010-05-26, 11:08.

Israelsson, Gunnar. Samhällsplanerare, Mora kommun. "Dokumentation beställning kvällsbussar". E-post till Malena Sedvallsson. 2010-05-18, 15:15.

Israelsson, Gunnar. Samhällsplanerare, Mora kommun. "Re: Mora ungdomsråd och kollektivtrafiken" (a). E-post till Malena Sedvallsson. 2010-05-18, 09:44.

Israelsson, Gunnar. Samhällsplanerare, Mora kommun. "Re: Mora ungdomsråd och kollektivtrafiken" (b). E-post till Malena Sedvallsson. 2010-05-18, 15:12.

Källander, Linus, 2008. *Ungdomsråd – så funkar de. En kartläggning av 69 kommunala inflytandeforum 2005-2008*. Sveriges ungdomsråd. Stockholm.

Lika olika som lika – om former för lokalt ungdomsinflytande. (Ungdomsstyrelsens skrifter 2009:4). 2009. Ungdomsstyrelsen.

Ljungberg, Elisabet – Norling, Anna. "Ungdomsråd – socialisation och revolution på samma gång". Publicerad som bilaga till SOU 2001:48, *Att vara med på riktigt – demokratiutveckling i kommuner och landsting*.

Ljungberg, Elisabet, 2009. "Ungdomsråd – socialisation och revolution på samma gång?", s. 187-224 i Ljungberg (red.) *Ungdomar, Utveckling och Utmaning. Studier av samhälls- och identitetsskapande processer i 1990-talets ungdomspolitik*. Sundsvall.

Montin, Stig, 2004. *Moderna kommuner*. Andra upplagan. Malmö: Liber.

Mora kommun, "Kommunalråd och oppositionsråd", senast uppdaterad 2008-12-01. Tillgänglig på: <http://www.mora.se/Kommun--politik/Organisation/Kommunalrad-och-oppositionsrad/>, hämtat 2010-05-24, 17:02.

Mora kommun, "LUPP – Ungdomsenkät", senast uppdaterad 2009-08-27. Tillgänglig på <http://mora.se/Barn--utbildning/Ung-i-Mora/LUPP---Ungdomsenkat/>, hämtat 2010-05-19, 16:52.

Mora kommun, "Mora Ungdomsråd", senast uppdaterad 2010-03-30. Tillgänglig på <http://mora.se/Barn--utbildning/Ung-i-Mora/Mora-Ungdomsrad/>, hämtat 2010-05-13, 15:41.

Muliqi, Rudina. Mora Ungdomsråds ordförande. Intervju 2010-05-12.

Nationella Nätverket för Ungas Inflytande, "Inflytandeforum (ungdomsråd etc.)". Tillgänglig på <http://www.nuninatverk.se/examples.php?nyckelord=12>, hämtat 2010-05-05, 14:59.

Nygårds, Nils. "Ungdomskulturhus i Mora", 2004. Medborgarförslag till Mora kommunfullmäktige.

Nyström, Åke. Ungdomssamordnare, Mora kommun. "Re: Angående Mora ungdomsråd". E-post till Karin Ahnfelt, 2010-05-25, 13:43.

Nyström, Åke. Ungdomssamordnare, Mora kommun. Telefonintervju 2010-05-12.

Nyström, Åke. Ungdomssamordnare, Mora kommun. Telefonintervju 2010-05-18.

Patel, Runa – Davidson, Bo, 2009. *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Tredje upplagan. Lund: Studentlitteratur AB.

Regeringens proposition 2004/05:2. *Makt att bestämma – rätt till välfärd*.

Sammanträdesprotokoll, kommunfullmäktige. Mora kommun, 2006-04-10.

Sammanträdesprotokoll, kommunfullmäktige. Mora kommun, 2007-09-24.

Sammanträdesprotokoll, kommunfullmäktige. Mora kommun, 2009-09-28.

Sammanträdesprotokoll, kommunstyrelsen. Mora kommun, 2005-03-15.

SCB, Demokratistatistik rapport 8, *Demokratistatistik 2008*.

SCB, "Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF)." "Tabell MA 1. Medlem i politiskt parti. Personer 16-84 år.", senast uppdaterad 2009-03-25. Tillgänglig på: http://www.scb.se/Pages/TableAndChart_143092.aspx, hämtat 2010-05-25, 14:25.

SOU 2001:48, *Att vara med på riktigt – demokratiutveckling i kommuner och landsting*.

Stadgar för MUR (Mora Ungdomsråd).

Sveriges ungdomsråd, ”Vad är Sveriges ungdomsråd”. Tillgänglig på <http://sverigesungdomsråd.se/vad-ar-sveriges-ungdomsråd/>, hämtat 2010-05-26, 11:31.

Ung idag 2009. En beskrivning av ungdomars villkor. (Ungdomsstyrelsens skrifter 2009:6). 2009. Ungdomsstyrelsen.

Ungdomar i demokratin. En rapport om ungdomars politiska deltagande, 2009. Sveriges ungdomsråd. Stockholm.

Ungdomsstyrelsen, ”Årets ungdomskommun”. Tillgänglig på <http://www.ungdomsstyrelsen.se/kat/0,2070,1783,00.html>, hämtat 2010-05-11, 16:15.

Ungdomsstyrelsen, ”Årets ungdomskommun 2009 är Mora”. Tillgänglig på <http://www.ungdomsstyrelsen.se/art/1,2072,8035,00.html>, hämtat 2010-05-22, 18:09.

Vallander, Rikard, 2008. *Inflytandeforum för unga – en jämförande fallstudie av Lunds och Kalmar kommun*.

Wide, Jessika – Gustafsson, Gunnel, 2001. *Lokal demokrati i förändring. En översikt*. Svenska kommunförbundet.

8. Bilaga

8.1 Intervjuguide

Frågor till alla intervjupersoner:

1. Vem/vilka har tagit initiativ till att ungdomsrådet bildades?
2. Vad var syftet med att inrätta ungdomsrådet? Vad vill ni uppnå med ungdomsrådet?
3. Vilka driver ungdomsrådet?
4. Vilken verksamhet ägnar sig ungdomsrådet åt?
5. Vilka frågor driver ungdomsrådet? Vad har ungdomsrådet försökt påverka?
6. Vem/vilka väljer tema för demokratidagarna?
7. Vad händer efter en hörring? Vilka frågor därifrån driver ungdomsrådet? Hur arbetar ni vidare med resultatet från demokratidagarna och hörringarna?
8. Hur ser kontakterna mellan kommunen (politikerna och tjänstemännen) och ungdomsrådet ut? Hur ofta, och på vilket sätt? Hur fungerar det?
9. Vilket inflytande har ungdomsrådet? Har ungdomsrådet möjlighet att påverka kommunalpolitiken?
10. Vilken roll har ungdomsrådet i den kommunala beslutsprocessen?
11. Har ungdomsrådet möjlighet att yttra sig i alla eller enbart i vissa frågor?
12. Vad är ungdomssamordnarens uppgift och roll, framförallt när det gäller ungdomsrådet?
13. Hur anser du att politikernas medvetenhet kring ungdomsrådet ser ut?
14. Hur finansieras ungdomsrådet och dess verksamheter?
15. Är det något du vill tillägga?

Frågor till ungdomsrådets ordförande:

1. Vad är din uppgift i ungdomsrådet?
2. Vilka ungdomar deltar i ungdomsrådet?
3. Hur blir man medlem i ungdomsrådet? Är det öppet för alla ungdomar?
4. Har ni någon åldersgräns i ungdomsrådet?
5. Hur är ungdomsrådet organiserat? Möten, arbetsgrupper etc?
6. Hur fattar man beslut inom ungdomsrådet?
7. Vem har tagit initiativ till att driva de frågor/saker ni har lyckats genomföra?
8. Vem/vilka väljer och hur väljs vilka frågor ungdomsrådet ska driva av de som kommer upp på demokratidagarna?
9. Hur driver ungdomsrådet sina frågor?
10. Hur försöker ungdomsrådet påverka?
11. Hur blir ni i ungdomsrådet bemötta av politiker/tjänstemän?
12. Hur ofta och var träffas ungdomsrådet och har sina möten? Har ungdomsrådet egna lokaler?
13. Hur finansieras ungdomsrådet och dess verksamheter?
14. Får ungdomsrådets medlemmar utbildning och kompetensutveckling?
15. Träffar ungdomsrådet andra ungdomsråd och utbyter erfarenheter?

Frågor till ungdomssamordnaren:

1. Hur blir man medlem i ungdomsrådet? Är det öppet för alla ungdomar?
2. Hur är ungdomsrådet organiserat? Möten, arbetsgrupper etc?
3. Hur fattar man beslut inom ungdomsrådet?
4. Vem/vilka väljer och hur väljs vilka frågor ungdomsrådet ska driva av de som kommer upp på demokratidagarna?
5. Hur driver ungdomsrådet sina frågor?
6. Hur försöker ungdomsrådet påverka?
7. Hur ser ni på ungdomsrådet? Hur bemöter ni dem? Handlar det om att respektera eller att fostra dem?
8. Hur såg kontakterna med kommunens ungdomar ut innan ungdomsrådet fanns?
9. Tycker du att ungdomars inflytande i Mora kommun har förändrats sedan ungdomsrådet inrättades, och i så fall hur?

Frågor till kommunalrådet:

1. Hur länge har du varit kommunalråd?
2. Hur har MUR lyckats driva igenom önskemål de haft, såsom ungdomskulturhuset, Tingsnäsbadet och eventuellt andra saker? Är detta enbart MURs förtjänst eller något som kommunen skulle haft planer på ändå?
3. Hur går det till när MUR t.ex. vill bygga en skateramp? Var får de pengar ifrån?
4. Hur såg kontakterna med kommunens ungdomar ut innan ungdomsrådet fanns?
5. Tycker du att ungdomars inflytande i Mora kommun har förändrats sedan ungdomsrådet inrättades, och i så fall hur?
6. Hur ser ni på ungdomsrådet? Hur bemöter ni dem? Handlar det om att respektera eller att fostra dem?